

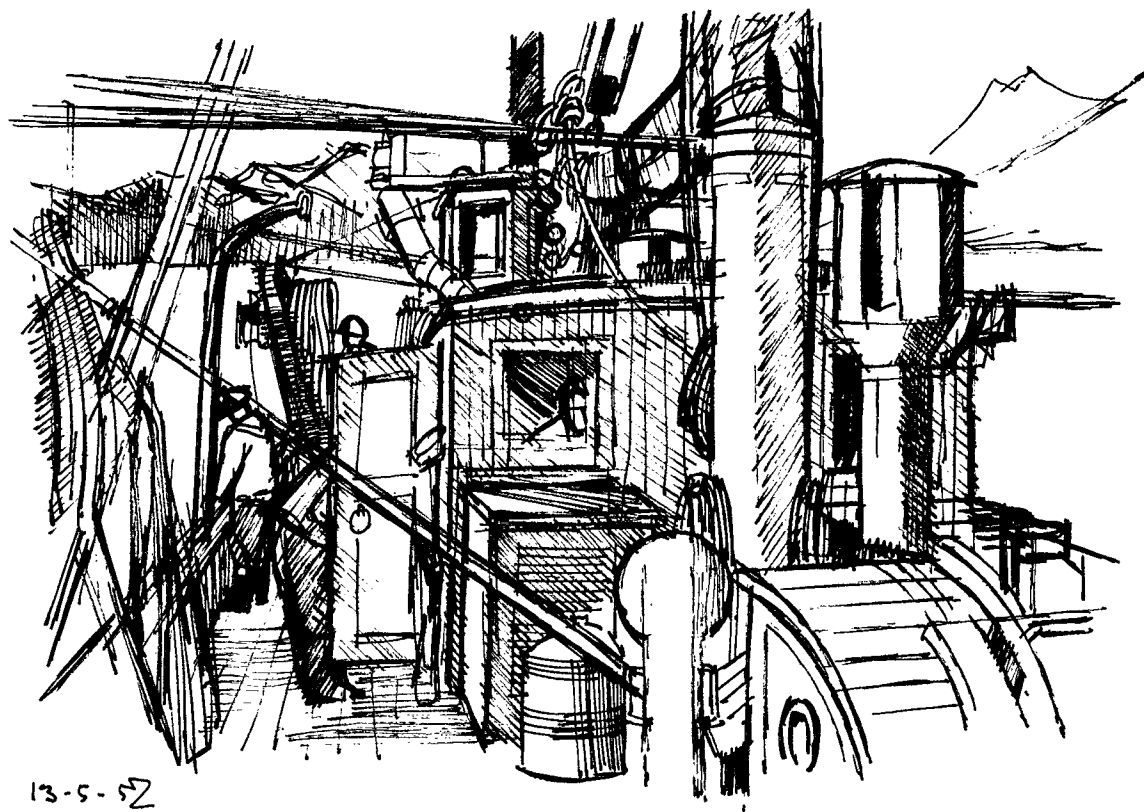
I EN GRØNLANDSK FJORD

Tekst og tegninger af *Alex Secher*

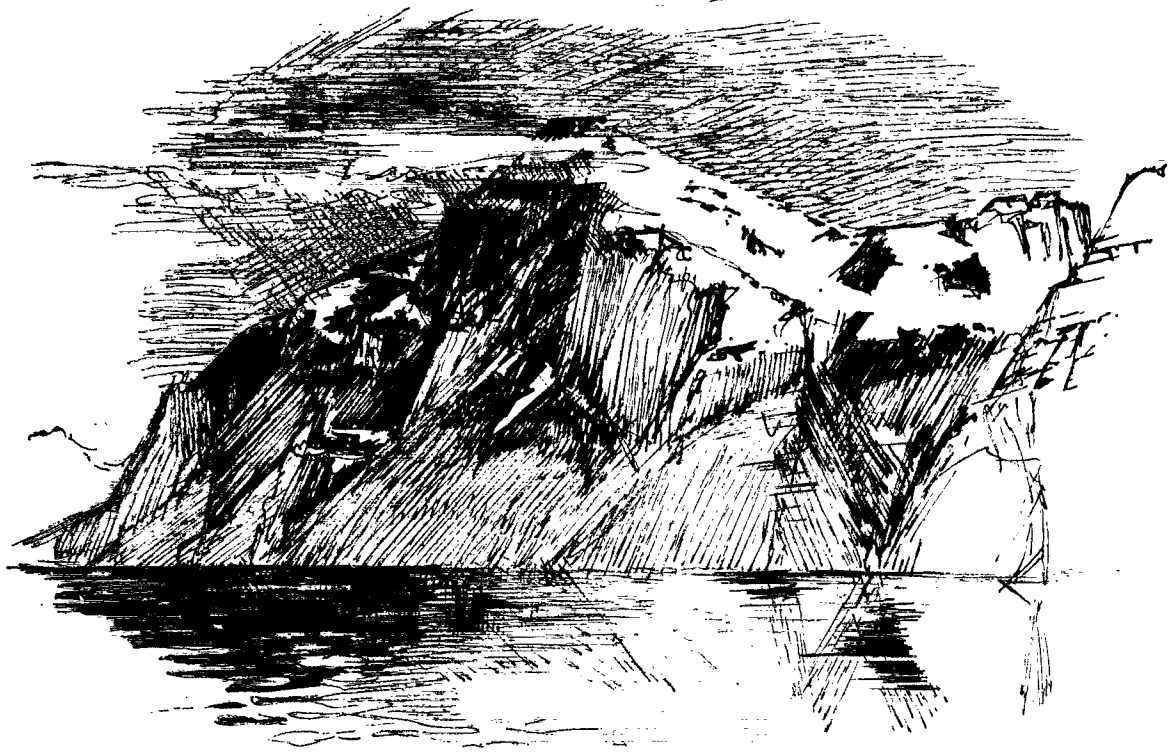
Det er netop ti år siden, at jeg en smuk grønlandsk forårmorgen, belæst med køjesæk, prajede det gode skib M/k „*Adolf Jensen*“. Fra den lange pynt i Godthåb skibshavn var et lille pift ud i den morgenstille luft nok til at få en jolle fra det forankrede fiskeriundersøgelsesskib ind efter mig – *man* var ventet, *man* blev hilst velkommen med nykøgt kaffe, *man* blev kort sagt modtaget som en kær gæst – hvilket hukommelsens rejsedagbog stadig erindrer om.

Da Grønland første gang trængte sig ind i ens tilværelse, var det gennem legendariske beretninger om farefulde rejser i det skønne land. Senere, da man blev indlemmet i den talløse skare, der var så heldige at overskride eventyrrigets magiske cirkler, blev urtidslandet dominanten blandt de rejselande, man før og siden havde den lykke at betræde. Vi mødte Grønland i et festfyrværkeri af lys, en aprilmorgen i solopgangens skær, hvor gyldne farver fossede ned ad „Hjortetakken“. Ikke siden afrejsen hjemmefra havde grønlandsskibets ræling været så tæt besat af forstemte og forundrede passagerer. Striden med verdenshavet var endt, man havde endnu Nordatlantens form i kroppen, og denne nye synsoplevelse var belønningen for grå og tågefylde dage.

Jeg var en slags påmønstret passager på M/k „Adolf Jensen“, med den venlige klausul, at jeg kunne give en håndsrækning, når og hvor det passede mig. Man var

Laboratoriet på M/k „Adolf Jensen“.

Ameralikfjorden . 16-5-59

Skyerne hæfter sig fast på de stejle fjeldspidser.

nok en ukyndig i havbiologiens videnskab, men dog med et sind for det våde elements lille verden, den kopfuld af havbundens mystik, vi så ofte fik fra trawlets pose. Men først og sidst rejste jeg i min egen professions ærinde, den ikke nær så samfundsnyttige som havbiologens, men dog til glæde for én selv. Det forestående togt ind i Ameralikfjorden var et led i sommerens fiskeriundersøgelser, og den lille lift med skibet en imødekommenhed fra en hensynsfuld medpassager på nordatlanten, og en ligeså hensynsfuld skipper.

Man har altså betroet sig til et solidt skib, som på en strålende forårmorgen støt maver sig frem gennem det stille fjordvand. Overalt på dækket ses de atributter, som kendetegner et fiskeriundersøgelsesskib – redskaberne med de nødvendige liner, taljer, davider og net til fangsten. Hvad ved man om det, andet end at synet deraf bekræfter, at havbruget må være en livsbetingelse for Grønland. Vi ser, at ekkoloddet kan registrere den ene stime fisk efter den anden – man lurekigger ugenert en fangst ud. Og fiskene – de har ikke store chancer.

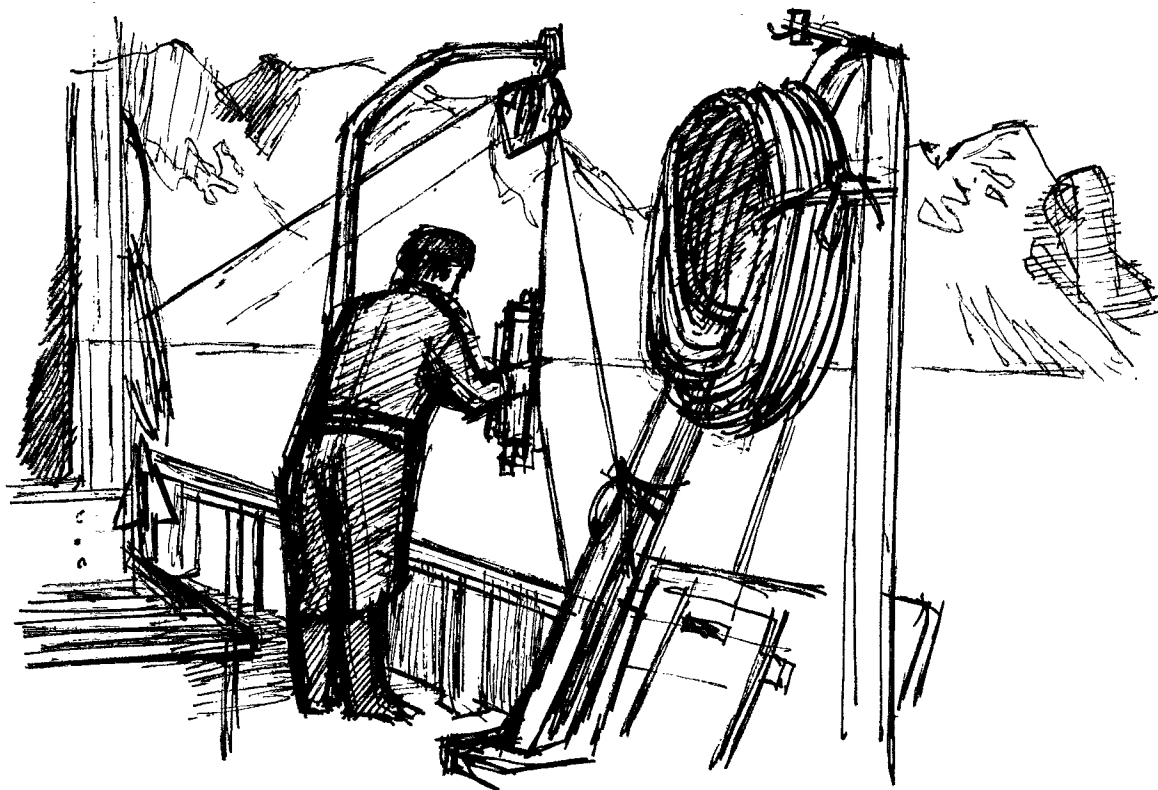
Mellem et søkorts hieroglyffer finder vi konturerne af rejseområdet, Ameralikfjorden, som et tandløst gab, uden de forrevne klippefremspring, som så mange andre grønlandske fjorde er belemret med. „Den grønlandske lods“ belærer os om, at fjorden er strømstærk og kendt for sine hyppige storme omkring indløbet, hvorfra den krasse sydvestenvind uhindret kan trænge sig vej gennem hele det snorlige fjordløbs længde, og først brydes, hvor en forgrening danner to nye fjordarme, navngivet som *Itivdleq* og *Ameratdla*. Så vidt lodsens. Vi kan selv føje til, at sidstnævnte fjordarm er det sted Fridtjof Nansen nåede efter at have gennemført skifærden tværs over indlandsisen. Hertil og ikke længere, tænkte han vel, men alligevel gennemførte han slutspurten i en selvlavet sejldugsjolle, hvori han gennemsejlede det rivende fjordsystem indtil Herrnhuttdalen ved Godthåb.

Ameralikfjordens fjelde er stejle og indtil tusind meter høje. Her er ikke megen mulighed for landing med båd, og ingen beboelse eksisterer i fjordkomplekset. Kystlandskabet er det rene urtidsland – tidløse stenformationer – og at se til, forglemte af Gud og hvermand.

Tæt ved, men alligevel langt borte, det er fjeldets narresut til beskueren. Gennem kikkerten har vi fået øje på en fossende elv på en af fjeldvæggene, og skipperen be-

Ameralikfjordens smukkeste fjeld.

Vandhenteren går ned.

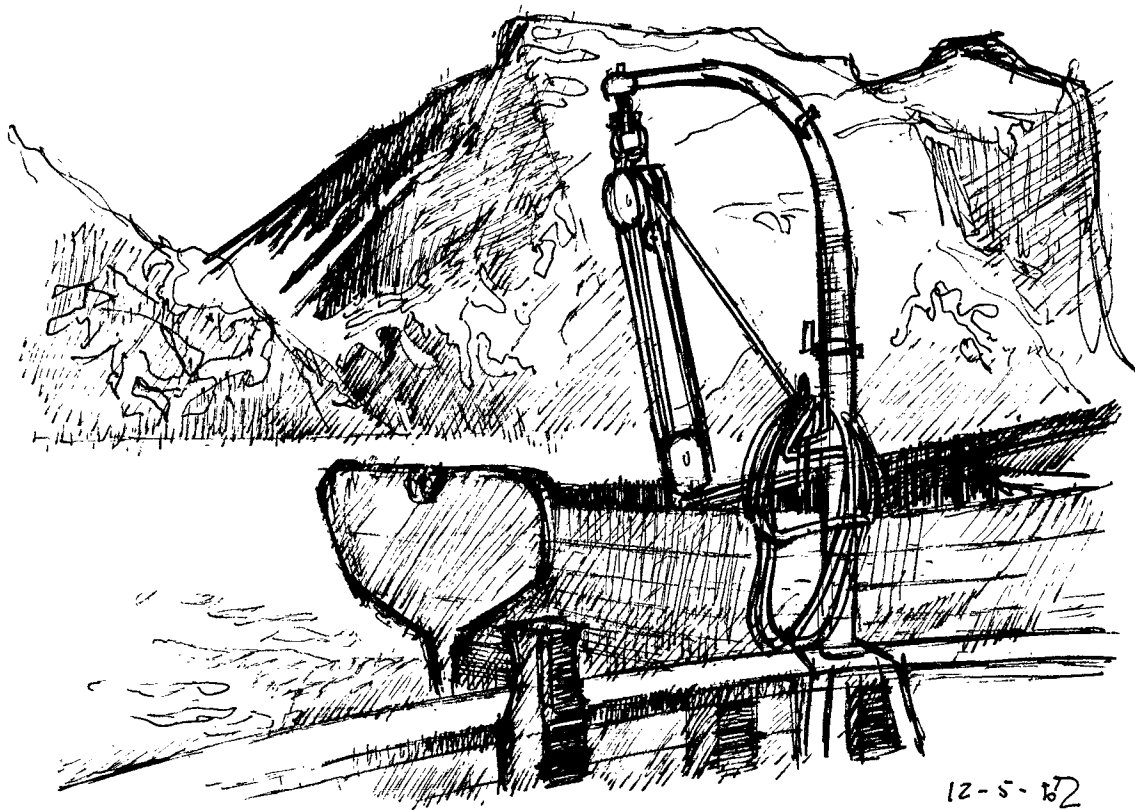
slutter sig til at tanke frisk drikkevand fra dette vælde. Vi sejler længe med en direkte kurs mod denne verden af gnejs og granit, før stenmasserne begynder at vokse, og om det er bjerget, der kommer til os, eller omvendt, er ikke til at sige. Det synes at være det første.

To grønlandere samt kokken ror indefter med tønder og junger som en besværlig ballast. Landgang er der naturligvis ikke tale om. Fjeldet står lodret op og har forankret sin top i en hvid sky, og velsagtens står det lige så lodret ned i dybet. Junger og tønder fyldes under højlydt brusen og i en festlig vandpantomime, vore vandhenter værdsætter ikke helt det nyttige i arbejdet, men der venter dem tørt tøj i kabyssen.

Jeg havde forlængst fundet mig en yndlingsplads på en tovrulle i stævnen. Herfra kunne jeg bekvemt følge og nyde den fjordsejlads, der står som den smukkeste, jeg foretog i Grønland. Blot få timers sejlads fra Godthåb, men alligevel føltes det, som

alle tråde til civilisationen var kappet, vort livsnødvendige radioudstyr undtaget. Snart får man havblink i øjet og nautiske udtryk i sproget, for på et skib af denne størrelsesorden må man benævne tingene ved deres rette navn, så et familieskab besætning og passagerer imellem kan opstå. Vi løber spidsrod ned mellem fjeldrækkerne, men det er let at holde sig midtvands i den brede, snorlige isfri fjord, hvis stenmassiver er blevet til monumenter med mærkelige former. I en timeglasformet trekant i Nansens fjordarm ses et stykke af inlandsisens hvidgrønne ryg, i et kort syn, for sejladsen er støt, og billedet skifter til nye betagende former.

Undervejs stopper vi for at tage vandprøver og måle temperaturer fra forskellige dybder, eller vi har ringtrawlet slæbende på en strækning for siden at undersøge resultatet af fangsten. Det mere konkrete for en passager som mig blev naturligvis fangsten med håndline – torsken, der bed på kroen og hastigt hevet indenbords, målt og iført en ebonitknop i gællespalten, hvorefter den igen fik friheden og kastet

I bunden af Ameralikfjorden (Itivleq).

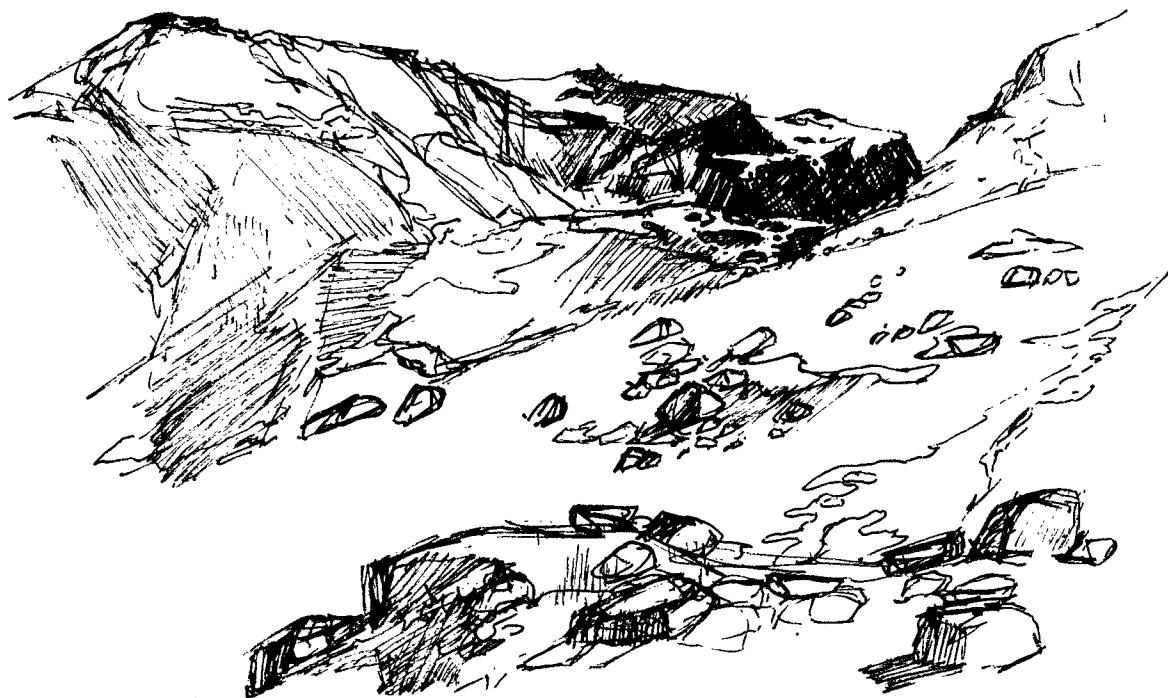
i vandet. *Det* eventyr foregik i den laguneagtige fjordbund i Itivleq's løb, rejsens endemål. Her forankrede vi, og her skulle vi have vore gode dage.

Naturen laver sceneforandring, og hvor vi var nu, dér åndede Grønland som et jydsk bakkedrag. Langs fjordbredden hævede sig stadig de høje fjelde, men omkring fjordbunden var et stykke Grønland, som i farve svarede til sit navn. Lyng- og mosklædte blide skråninger, med stenstrøninger som et tundralandskab, lå i det skarpe lys og fristede til landgang, og omkring en lille sø med forbindelse til fjorden var sletten som et indbydende stykke marskland. Bag al denne skønhed tårnede nye fjelde sig op, tilhørende andre fjordsystemer, Godthåbsfjordens nordpå, vestpå randfjeldenes barrierer mod indlandsisen, og mod syd og øst vor egen Ameralikfjords ligeså smukke tinder. Denne dramatiske idyl måtte beses nærmere, med det extra påskud, at vi havde set fede ænder svømme rundt inde i den lille naturhavn.

Et par ord om besætningen og sundhedstilstanden ombord – det sidste var faktisk elendigt. Vore tre grønlændere blev influenzaramte, først en, så to, så den sidste, og alle måtte på en gang holde køjen nogen tid, indtil den første i sløj, men feberfri tilstand atter kunne være på dækket. Dette gav jo lidt afbræk i det mere manuelle arbejde – *man* måtte altså træde til, ifølge den venlige klausul om en håndsrækning i ny

og næ – og et par dage hvinede håndlinen og pilken, men *man* følte sig med dette nye og uvante job indrullet i hærskaren af lystfiskere. De torsk bed alt for let på krogen- men derom er det umuligt at berette, for ikke at få skyld for at tangere lystfiskerløggen. Det var ustandseligt, i timevis og stimevis. Torsk ind og torsk ud – de sidste nymærkede og protokolførte, de første genstand for et øjeblikks beundring – for deres størrelsesordens skyld.

Den blåmalede kutter er en båd af kvalitet, og det samme skal siges om skipperen, der selv engang førte nybygningen til Grønland. *Jakob Mortensen* kom jo fra sydhavets kannibaler til de grønlandske rejfelter, og hvad hans rejser med „Monsunen“ kunne give stof til, det nød vi godt af, når vi en sen aften hyggede os over toddyglasset i „Adolf Jensen“s lille salon. Tilbage er at navngive min hensynsfulde medpassager fra Nordatlanten, magister *Jørgen Nielsen*, samt kokken Alex, min navner, som led af frygtelige tandsmerter!

Fjeldene fra landsiden.

Hertil og ikke længere (Itivdleg).

Efter den daglange rejse var vi fyldte med indtryk – og torsketunger – den millionærret, som menuen til middagen kom til at bestå af, og som kun et fiskeriundersøgelsesskib kan præstere at sætte på bordet.

Men det var den andesteg. Havbiologen mente, den ville være et kærkomment tilskud til den megen fiskemad, så belæsset med bøsse gjorde han og jeg landgang på den flade muslingbestrøede strand. Nogle ænder kredsede over hovedet på os, og andre hørte vi skrappe inde fra den lille sø. Med skam at melde, så blev der ikke noget jagtudbytte denne gang, trods magisterens lokkende stød i „andekaldet“, og adskillige skud. Vor tilstedeværelse i ødemarken var vel for synlig for fuglene, der må have lugtet luntet og krudtet fra det første skud. Men der var jo andre værdier at sigte på, mere for mig måske, end for min ledsager, som havde været her adskillige gange før. For en stund skiltes vore veje, han ville foretage et kært gensyn med en lakseelv, og jeg ville forsøge at trænge mig op i højderne for at få lidt orientering til senere landture.

Man skal jo ikke helt overvurdere kræfterne, og for ikke at miste pusten slog jeg mig ned på en bekvem sten i en tilstand af betagelse og lykke, og en blid træthed sneg sig ind over den ensomme vandrer. Det var grønlandsk midnat, og det ville heller ikke blive mørkere ifølge kalenderen. Solen var ganske vist forsvundet bag fjeldene, men dens lys var blevet tilbage, det aftenlys, som på en mærkelig måde stemte sind og sjæl. Tiden stod stille, og hvad var der også at haste efter. Dette naturkle-

nodie var uden lyde, et fjeldland skabt med evigheden for øje, og hvor eventyrets fugl hvert tusinde år kommer for at hvæsse sit næb, indtil bjerget er slidt op. Så kan fuglen tage fat på det næste, og et sekund af universets tid er gået. Man mediterer på sin sten over stenenes ufattelige skønhed, naturens formgivende evner side om side med menneskets. I skibets linier hensigtsmæssigt udtænkte, men i fjeldets overgået af sælsomme luner og påhit.

Senere sad jeg med ryggen til en sindrig konstrueret rævefælde, og jeg så et eller andet polardyr komme frem bag enstensætning. Det forsvandt og skylder vel mig sit liv – fordi jeg derved spærrede den indgangen til et livsvarigt fængsel. Jeg hørte magisterens lakseelv bruse svagt og et nyt skud fra hans bøsse løsne sig. Ekkoet lød fra alle verdenshjørner, og nogle skræppende lyde fra søen fortalte, at livet var vendt tilbage.

Næste dag opsøgte jeg stedet igen, men da var nattens stemning totalt forsvundet. Solen stod skarp og ubarmhjertig på en blå himmel. Den havde fået en gylden kæmpering omkring sig, og lyset var blændende hvidt. Det kunne tydes som vejrfor-

Rævefælden.

andring. En svag brise fra nord rev i huden, og det kunne tydes som en opdukkende sydvest. Poesien var og blev borte, og skyggerne blev mere sorte. Alt var livsnært igen. En jagende havørn blev til et symbolsk billede på dramaet i idyllen, en lyd kunne tydes som en loms vemodige hæse skrig, og en anden kom fra laplandsværlingen i det lave birkekrat. Opad fjeldet havde jeg travet, langs elven, indtil jeg nåede dens udløb højt oppe – ved en islagt sø. Herfra var der en vidunderlig udsigt over mod Godthåbsfjorden, mod andre søer og den tange, der forbandt de to fjorde. Stedet afgiver i dag terræn for den rensdyravl, som senere blev indført fra Lapland, og man forstår, at området har været velegnet.

Dag efter dag gik der med at strejfe rundt i fjordlandskabet, en kur man nok kunne ønske rastløse nutidsmennesker, der ikke kan afskrive tid til nyttige meditationer. For hvem, som har midler og mod, er Grønland nu et tilgængeligt rekreationsområde, men man skal alligevel stå under en særlig hensynsfuld lykkestjerne, for at kunne nå dertil på dette gode skibs dæksplanker.

Næste morgen var landskabet ikke til at kende igen. I den før så blide lagune havde skibet natten igennem hugget i sine ankertove, og en sydvest med sne i sit kølvand havde pudret alt hvidt omkring os. Nu lå også hele besætningen med 39 i feber. Og på ottende-dagen fra vores afrejse satte vi kursen hjemad – til sygehuset i Godthåb, og tandlægen samme sted.

